

De gevolgen van splitsen van grondgebied

Kleine basisscholen openhouden? Als binnen een gemeente aanzienlijke verschillen bestaan in bevolkingsdichtheid, kan het handig zijn het grondgebied te splitsen. Dit is een optie bij een gemeentelijke herindeling en van belang voor kleine scholen in het gebied.

Demografische krimp heeft steeds meer gevolgen voor het voorzieningenniveau op het platteland. Als in een klein dorp de laatste winkel zijn deuren heeft

gesloten omdat de eigenaar het hoofd financieel niet meer boven water kan houden, volgt vaak door een gestage afname van het aantal leerlingen ook de sluiting van de basisschool. Drie jaar achtereen

onder de zogenoemde opheffingsnorm betekent immers dat het ministerie van OCW de bekostiging stopt. In gebieden met de laagste bevolkingsdichtheid ligt die norm op 23 leerlingen, maar elders op het platteland is die norm hoger. In de Zuid-Hollandse gemeente Binnenmaas bijvoorbeeld, in de Hoeksche Waard, is de opheffingsnorm 91 leerlingen, terwijl voor de Groningse gemeente Menterwolde de minimumnorm van 45 leerlingen van kracht is en in het Gelderse Gemert-Brakel de norm op 63 leerlingen ligt. Het kan dus nogal variëren.

Wie bepaalt, betaalt!

In elk geval zodra de financiële bijl van het ministerie valt, maar ook in andere situaties kan het voor het schoolbestuur financieel niet meer te verantwoorden zijn een klein schooltje open te houden.

In de huidige situatie heeft bij het openbaar onderwijs de gemeenteraad nog het laatste woord. Die kon tot 1 januari 2014 het bestuur verplichten een schooltje open te houden, zonder dat er extra geld voor beschikbaar kwam. Een dergelijk besluit van de gemeenteraad bracht dus met zich mee dat de andere scholen binnen hetzelfde bestuur relatief minder geld ontvingen om het kleine dorpschooltje dat het bestuur had willen sluiten, met behoud van voldoende onderwijskwaliteit open te kunnen houden.

Deze situatie deed zich in 2011 voor in de Friese gemeente Franekeradeel. De gemeenteraad besloot dat het openbare basisschooltje Moskeflapper in het dorp Herbaijum open moest blijven. Dit was een succes voor het actiecomité in het dorp, dat de school open wilde houden en daarvoor steun kreeg van de Friese weerman Piet Paulusma. Maar de Stichting Radius, die het schooltje wilde sluiten, werd hierdoor gedwongen tot een in zijn ogen onverantwoorde financiële verplichting. Op 1 januari is na een advies van VOS/ABB een nieuwe wet in werking getreden, die in een dergelijk geval stelt dat de gemeente in plaats van opheffing de openbare basisschool zélf in stand kan houden. De Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO) betwijfelt of het ooit zal voorkomen dat een gemeenteraad besluit tot overname van een openbare basisschool als het verzelfstandigde schoolbestuur tot sluiting wil overgaan. Die twijfel sprak VOO in april vorig jaar uit in een brief aan staatssecretaris Sander Dekker van OCW. VOS/ABB echter vindt het belangrijk dat deze mogelijkheid wettelijk is vastgelegd. ◀

Opheffingsnorm beïnvloeden

Als gevolg van de diverse gemeentelijke herindelingen in het land, kunnen er behoorlijke verschuivingen in de opheffingsnormen optreden. Die kunnen grote gevolgen hebben, vooral als een fusiegemeente bestaat uit een stedelijk en een plattelandsgedeelte. De Helpdesk van VOS/ABB krijgt hier geregeld vragen over. Adviseur Ronald Bloemers legt uit dat het bij een gemeentelijke herindeling mogelijk is het grondgebied van de nieuwe gemeente te splitsen. 'Op die manier kan de opheffingsnorm worden beïnvloed, wat gunstig kan zijn voor het openhouden van plattelandsscholen.'

Een voorbeeld van het tegenovergestelde, waarover staatssecretaris Sander Dekker van OCW in november Kamervragen heeft beantwoord, is de gemeente Kampen. De protestants-christelijke Oranjeschool in het IJsseldorpje Zalk, zit al twee

Bergambacht: een van de vijf gemeenten die volgend jaar opgaat in een grote Krimpenerwaard-gemeente. Dat is het moment van de keuze: splitsen of niet?

jaar onder de opheffingsnorm van 94 leerlingen die voor de gemeente Kampen geldt. Als ook volgend jaar die norm niet wordt gehaald, zal de rijksbekostiging van de Oranjeschool worden stopgezet. In 2001 heeft de gemeente Kampen na de fusie met de toenmalige gemeente IJsselmuiden besloten om het grondgebied niet te splitsen in een stedelijk en plattelandsgedeelte. Als daartoe destijds wel was besloten, zou de opheffingsnorm

in Zalk aanzienlijk lager zijn geweest dan nu het geval is. Dit had overigens ook betekend dat de opheffingsnorm in het stedelijke gebied fors hoger zou zijn geweest, wat negatieve gevolgen had kunnen hebben voor het voortbestaan van basisscholen in de stad Kampen en het (grote) dorp IJsselmuiden.

Goed afwegen

Bloemers geeft altijd het advies om in

vergelijkbare kwesties goed af te wegen wat in de specifieke situatie een verstandig besluit kan zijn: splitsen of niet splitsen. 'Het is uiteindelijk aan de gemeente om eventueel een besluit tot splitsing van het grondgebied te nemen. Voorwaarde daarbij is dat alle schoolbesturen in die gemeente ermee akkoord gaan', aldus Bloemers. < [Informatie: Helpdesk VOS/ABB, 0348-405250 van 08.30 tot 12.30 uur, helpdesk@vosabb.nl](mailto:helpdesk@vosabb.nl)

Gemeentelijke herindelingen in de planning

Voor 2015 zijn vijf gemeentelijke herindelingen gepland, waarbij in totaal 16 gemeenten betrokken zijn.

In Noord-Holland fuseren de gemeenten Graft-De Rijp en Schermer met de gemeente Alkmaar (naam blijft Alkmaar). In Gelderland gaan de gemeenten Groesbeek, Millingen en Ubbergen met elkaar samen (naam nog niet bekend). In Zuid-Holland gebeurt dat met de gemeenten Spijkenisse en Bernisse (wordt Nissewaard) en met

vijf gemeenten in de Krimpenerwaard (naam nog niet bekend). In Noord-Brabant wordt de gemeente Maasdonk gesplitst: het dorp Geffen gaat naar de gemeente Oss, de dorpen Nuland en Vinkel naar de gemeente 's-Hertogenbosch.

Op 1 januari 2014 is het aantal gemeenten afgenomen met vijf, zodat het aantal gemeenten in Nederland nu 403 bedraagt. De Zuid-Hollandse gemeenten Boskoop en Rijnwoude zijn samengegaan met Alphen aan

den Rijn. In de provincie Fryslân is de nieuwe gemeente De Fryske Marren/De Friese Meren ontstaan uit de gemeenten Gaasterlân-Sleat, Lemsterland en Skarsterlân. Er was nog een Friese gemeentelijke herindeling: de gemeente Boarnsterhim bestaat niet meer. Het grondgebied is verdeeld tussen de gemeenten Leeuwarden en Heerenveen. Bovendien hebben in verband met deze herindeling grenscorrecties plaatsgevonden met de gemeenten De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân. <